

પુસ્તકો વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર.

શમશેરવાહાદુર.

પૃથુરાજ ચહુઆણનું ગાયન
રૂપી નાટક.

સુધારા વધાગ સાથે બનાવનાર.

એશી ભીખારાંમ શવજી કનૈયા.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

બુકસેલર પ્રાણજીવન હરખજી. વાધાણી.

ભાવનગર

શાં પુરસાતમ ગીગાભાઈની કંપની

આર્યમનરંજનવાલા. ભાવનગર

(આવૃત્તી બીજી.)

ખાસ.

દ્વારકા નૌતમ નાટક મંદહીને માટે.

આ પુસ્તક સને ૧૮૯૭ના આકટ ૨૫ મા મુજબ

રજીસ્ટરનો હકક હકર મુજબ હરખજીએ

રાખ્યો છે. માટે છાપવું અમર બજવું નહીં.

અમદાવાદ—“એન્ડ્રો વર્નાક્યુલર પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.”

કીંમત બે આના.

બુકસેલર પ્રાણજીવન હરખજી વાધાણી ઠે. નવી કાપડબગર.

તરેહ તરેહની રૂપીયા રૂપિયા સાચી તથા બોરી વેચનાર.

રાણીકરેશી રાજેશીનાર નાટકનો સુધારા વધારા સુધા ગાયનો કીંમત બે આના—

અમારા તરફથી બહાર પડતાં પુસ્તકો.

“ ચંદ્રપ્રમાના નાટક ” ઉર્ફે મીસ્ટર ફોફલશાનું
ફારસ—ગદ્યધાત્મક હાસ્ય, કૃષ્ણા, શૃંગાર, રસથી ભરપુર
છે. પુસ્તકનું વિવેચન અત્રે નહીં કરતાં વાંચી ખાત્રી કરવી.
કીમત બે આના.

“ મર્તૃહરી નાટકનાં ગાયનો ”—ઘણાં સરસ રાગ
રાગણીથી ભરપુર છે. આ નાટકથી આખી આલમ માહી-
તગાર છે. આ પુસ્તક વાંચી ખાત્રી કરો. અને સ્ત્રીનો
વિશ્વાસ કરતાં ડરો.
કીમત બે આના.

“ માહારાજા ગોપીચંદના ગાયનો ”—(આવૃત્તી બીજી)
વૈરાગ્ય રસથી ભરપુર છે. આ જગત પ્રસીદ્ધ રાગથી
કોઈકજ અન્નપ્યું હશે? માટે પુસ્તક પ્રસંસા કરવાની
કોઈ જરૂર નથી.
કીમત બે આના.

“ રાણીકદેવી રાહજેંગાર નાટકના ગાયનો ”—
સુધારા અને ઘણા ઊમદા ગાયનોના વધારા સાથે છપાઈ
બહાર પડી છે. ગૂંજશતના માહારાજા સીવરાજ જયસીંહ
અને સોરઠપતી રાહજેંગાર વચ્ચે ટંટો થવાનું મુખ્ય કારણ
સતી રાણીકદેવીજ હતું. આ મનહર કીસ્સાથી કોઈ અ-
ન્નપ્યું નથી. આ પુસ્તક વાંચો અને સતીનું સત જાણો.
કીમત બે આના.

પૃથીરાજ ચહુવાળ.

નાટકમાં ગવાતાં ગાયનો.

ઈશ્વર પ્રાર્થના મંગલાચાર્ય (સર્વ પાત્રો).

ધનાશ્રીની ગઝલ.

દત્તાત્રી દીન દયાળ, કૃપાસીધુ દત્તાત્રી દીન દયાળ. ટેક.
ગઢ યુનો ગિરનાર જે ગંભીર, વૃક્ષ ઘટા ત્યાં વિશાળ. કૃપાસીધુ.
દામોદર કુડ દેખી ને દીનનીશ, શેવકની દ્યો સંભાળ. કૃપાસીધુ.
મીન વરાહ કમક નર હર બળી, વામન રૂપ રસાળ. કૃપાસીધુ.
અદ્ભુત લીલા શોભે અનુપમ, દેખી તરવર ડાળ. કૃપાસીધુ.
મોર બપેઆ શોર મનોહર, પ્રેમી જન પ્રતીપાળ. કૃપાસીધુ.
દુશ્મન કેશ કાઢ નિકંદન, નેજ ન હરદમ ટાળ્ય. કૃપાસીધુ.
સ્તુતી સદાય અનુચર શરવે, તમ શરણે તતકાળ. કૃપાસીધુ.
ભીખન શેવક ભાવ થકી કહે, નેક નજર કરી ન્યાળ. કૃપાસીધુ.

અંક પેહેલો.

પ્રવેશ પેહેલો.

(દીક્ષીમાં અનંગપાળને પુત્ર નહીં હોવાથી પ્રધાન પ્રત્યે બોલાવું.)
અનંગપાળ—(ધરસે યાંન કોન ખુદાકે લીએ, એ રાગ)

અરે શાણુ પ્રધાન એક સુણો, વાત મારી;
તેડવો જોશીને જોવાને જોશ, લાભકારી;
મારા આ દીક્ષી શેહેરનું ભવીશ કેવું થશે;
બનશે કેવા બનાવો, જોવરાવું તેના વિશે;

પ્રધાન—રાજા હું મેં કોમકા આર ઇંદર મેરા નામ.)

બહુ સાર મહારાજ બોલાવી લાવું તમારી પાસ;
ચીંતા કરો ન ચીંત માંહે, પુરો મનની આશ.

(જોશી આવે છે તેને નમન કરીને)

અનંગપાળ—જોશી વીચારી જુવો તમે હે, જોશીજી મહારાજ;
હિંદુસ્તાનની ગાદીયે, એ ભવીશ ભાખો આજ

જોશી— રાગ કેરખો.

રાજા વાત કહું છું સાચી, સુણો આજ મારી રે. ટેક
દીક્ષી કેરા તખત ઉપર, તુંવર કેરો વંશ;
તેની પછી રાજ કરશે, ચહુવાણુ કેરો અંશ. રાજ
તેની પછી થશે તુરકડા, ટકી સોળશે વર્ષ; રાજ
ત્યાર પછી એક રાજ કરશે, ચકવે આણી હર્ષ. રાજ

અનંગપાળ—જોશી મહારાજનાં વેદવાક્ય કદી ખોટાં હોયજ
નહીં માટે પ્રધાનજી.

લેરવીની ગઝલ.

(ચંદ્રમુખીને એકલી, છાડીને હું આવ્યો અહીં, એ રાગ.)

સુણો પ્રધાન ચીંતથી, મારી વાત પ્રીતથી. ટેક.

નથીજ પુત્ર માહરે, ત્રિચાર માહરો ખરે;

આ દીક્ષી કેરું રાજરે, ગમે નહીં મને અરે. સુણો.

મુજ પુત્રી દેરો પુત્ર તે, અજમેર છે ખરે ખરે;
 જે નામ પૃથીરાજ તે, આ રાજ આવીને કરે શુભો.
 રૂડો થશે એ રાજવી, તમે બોલાવો તેહને;
 ભલો મનેજ ભાવીયો, આ રાજ આવું એહને. શુભો.
 નરાપણું હવે થયું, જવું જરૂર વંનમાં;
 તપસ્વી થઈ રહું તીહાં, વિચાર મારા મંનમાં. શુભો.
 ક્ષણિક આ સંસારમાં, ધીકાર જીવવું અરે;
 આ દેહનું કરું દમન, સહાયતા પ્રભુ કરે. શુભો.
 ખેસું હું ભદ્રીકાશ્રમે, સમાધી ત્યાં જઈ કરું;
 ખેડ જ વાન પ્રસ્તને, હું ધ્યાન શંભુનું ધરું. શુભો.

પ્રધાનજી—(કહું શું નશીબે દુખીયો કીધો છે, એ રાહ.)

આપની વાત અંતરમાં ભાવી, જઈ જલદી એને લાવુ બોલાવી ટેક.
 જઈ અજમેર હું એક ક્ષણમાં, પાછો આવું છું કામ બગાવી. આપની.
 ચહુવાણમાં પૃથીરાજ શુરોછે, દુશ્મન દેખીને નવજન્ય કાવી. આપની.

(જાય છે)

પ્રવેશ બીજો.

અજમેરમાં પૃથીરાજ કચેરી ભરી બેઠા છે ત્યાં દીક્ષીના
 પ્રધાનજી દાખલ થાય છે.

(ધરસે યાંન કોન ખુદાકે લીએ લાયા મુજકું, એ ચાલ)

પ્રધાન—શુભો પૃથીરાજ આજ, મારી વાત ચીત ચાહી;

હું છું પ્રધાન દીક્ષી શહેરનો, આવ્યો છું આંહી.

તમારી માવના પીતા, અનંગપાળ તેણે;

બોલાવ્યા રાજ સોંપવા, તમેને ત્યાંય કર્યો.

પોતાના પ્રધાન ક્યમાશને બોલાવી સોંપણી કરતી વખતે.

રાગ ઉપરનો.

પૃથ્વીરાજ—(પોતાના પ્રધાન ક્યમાશને)

અરે શાણા પ્રધાન રાજ આ સોંપુ તમેને;
નવી જુની વાતની ખબર દેજો અમેને.
જવું છે દીક્ષી શેહેર, માહરે જરૂર આજે;
મારું અજમેર શેહેર, તે આખાદ રાખી રાજે.

ક્યમાશ પ્રધાન— રાગ ઉપરનો.

ખારા સરદાર પૃથ્વીરાજ, સુખેથી પધારે;
જરા ચીંતા ન રાખો જીવને, કારણ સુધારે. ૫
તે બાબતની શીકર દીલમાંથી કાઢી નાખો;
રહો નીચીંત ચીત માંહે, જીવ રાજ રાખો.
(અજમેરનું રાજ ક્યમાશ પ્રધાનને સોંપી દીક્ષી જાય છે)

પ્રવેશ ત્રીજો.

દીક્ષીમાં અનંગપાળની કચેરીમાં પૃથ્વીરાજનું આવવું જોઈ.

અનંગપાળ— દોહરો.

બસે પધાર્યો બાઈ તું, આનંદી દીન આજ.
ઉતરખંડને દૈવ ગતી, પાર નહીં પૃથ્વીરાજ.

પૃથ્વીરાજ— બીહાગની ગજલ.

કામ પડ્યું શું માહરું, તે સાચી કેળે વાત;
ફરમાવું છોરું તમારું, હાજર છું સાક્ષાત. કામ.

અનંગપાળ—જરા અવસ્થા માહરી, આ દીક્ષી કેરું રાજ;
અરપણ કરવું છે તને, મેં આંગ વિચાર્યું આજ.
ખીજ કોઈનું બળ નથી, જે રાખે મારી ભાજ;
તે માટે બોલાવ્યા તમને, કરવા સુંદર કાજ.

પ્રભ સુખેથી પાળજો, હું જઉં વનમોઝાર;
 મોર તણાં ઈંડા મહીં નહીં, ચીતરામણ લગાર.

કંચનીઓ બોલાવે છે. કંચનીયો હાજર થઈ ગાયન ગાય છે.

કંચનીઓ—(દીનદીન રહોરે પ્રભ પ્યાર, એ ચાલ.)

તપો તપો ગાદીરે, રાજ દુવાર; ટેક.
 આતમ શાનનો ઈંદુ ઉદય થયો અમૃત તેજ અપાર; તપો
 ઈશ્વર રૂપી નાવ અનુપમ, ઉતરો ભવજલ પાર. તપો
 જોગ સમાધીની રીત જાણો છો, સાધુ પામે સત્કાર; તપો
 જોળખાયા છે અંતર જમી, મીઠ્યા ગળ્યો સંસાર, તપો
 ભીખન હે ભગવંત ભૂમીમાં, કરજો જય જયકાર. તપો

કંચનીયોને ઈનામ આપી રવાના કરેછે ત્યાર પછી અ
 નંગપાળ વાન પૃથ્વ ધારણ કરી પૃથ્વીરાજને રાજ સોંપી વનમાં
 તપ કરવા જાય છે

પ્રવેશ ચોથો.

અણહીલપુર પાટણમાં જોળાબીમદેવની કચેરી.

જોળા બીમદેવ—શાણા પ્રધાન મેં એવું સાંભળ્યું છે કે આ-
 બુ પર્વત ઉપર જોતસી પરમાર રાજ કરેછે તેની દીકરી ઈચ્છન કું-
 વરી અતી નવજોળનવાન છે આહા!! શું તેનું સ્વરૂપ.

ખીહાગની ગજલ.

હુનીઆમાં દેખી નહીં, મેં પદમણી પ્રખ્યાત;
 ઈચ્છન કુંવરી ઈશ્વરે, ઘડી પોતાને હાથ.
 શરદ રતુના શરોવર, ખીલે પંદજ પાંખ
 મુમનેની મુગ ટોળે સળીયા, જમમાં પામે કાંખ.
 મહોર ઘડિયું મારે મારે, નવરો હીનો નાથ;

પ્રીયા લેવા પ્રભુ નમું, જોડું તુજને હાથ.

તેને પરવાતું નકી કરવા આપણા શુરવીર અમરસીંગને આપુ ઉપર મોકલવો અને ત્યાં જઈ જેતસી પરમારને સુચના આપે કે તારી પુત્રી ઇચ્છન કુંવરી મારા રાગ બોળા ભીમદેવને ખુશીથી પરણાવ નહીંતો મુદ્દ કરવા તૈયાર થજે.

પ્રધાન—મહુ સારું મહારાજાધીરાજ હમણાં કાગળ લખી મોકલાવું છું; અમરસીંગને કાગળ લખી રવાના કરેછે.

પ્રવેશ પાંચમો.

સ્થળ—(આપુપર જેતસી પરમારની કચેરીમાં અમરસીંગ કાગળ આપે છે તે વાંચીને.)

જેતસીપરમાર—(જુવો જુવો વીંચે ભીડી હામ.)

ભોળો ભીમ છે કોણુજ માત્ર, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે;
ગોતી ગોતી ભંગાવું માત્ર, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
તેના અંતરમાં નથી ત્રાસ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
કરી સીંહ કલ્પેજની આશ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
સીંહ ચારો ભુલીને શીયાળ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
એણે છંછેડ્યો નાગ વીકાળ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
ઈચ્છન કુંવરી એને શું જોગ્ય, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
વળી થારો એનો વીયોગ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
એને પરણશે પૃથ્વીરાજ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.
એવું અંગ વીચાર્યું આજ, નક્ષત્રી ધરા થઈ નથી રે.

અરે શીંહનો ચારો લેવા શીયાળીયું શું ટરપરીયાં માર્યા કરે છે.
આ સાવજના કાળજની આશા કરનાર કોણુ છે. છટ છટ ભીમદેવ

લાયક ઈચ્છનકુંવરી નહીં નહીં પ્રધાનજી કાગળ લાવનારને કહેા કે તારા રાગને કહે કે કાંટાળા થોર સાથે તારી કાયા ઘશીશ તો તારૂ અંગ ફાડી ખાશે. અને અહીં ફાવી બાપનો લાડવો બોટવાનો નથી માટે તારાથી બનતો ઈલાજ કરજે. (કાગળ ફેંકી દેછે તે પ્રધાન અમરશીંગને પાછો આપી સમજુતી આપી રવાના કરે છે.) પછી પૃથીરાજને કાગળ લખી મદદમાં બોલાવે છે.

ભોળાભીમની સ્ત્રી—પ્રાણનાથ પ્રત્યે. લડાઈની વાત સાંભળી.

* (હાડાજી શું કરે સહાસ આ, એ રાગ)

ગુર્જરપતી નથી યુદ્ધમાં જતું, કેમ કરો નીરા ધારીરે. ટેક.
દીક્ષીપતી સુંણી થર થર કંપે, કાયા આ આજ અમારી રે. ગુ.
કાણુ ખળોચીયું કાણુ છે સાગર, વાલાજી જીવેને વિચારી રે. ગુ.
પારકી માતના મળ્યા ભુંડા છે, કેમ કરી કાવે કારી રે. ગુ.
બળીયા સાથે બાથ ન ભરવી, એતું છે લશ્કર ભારી રે. ગુ.
સીંહણ બાળની આશા છોડો, શીદ મળોછો ખુવારી રે. ગુ.
સોળ સામત છે સૈન્યમાં બળીયા, મોટા મલ્લો નાખે મારી રે. ગુ.

ભોળો ભીમદેવ—રાગ ક્ષત્રી કલંકનો. *

ખાસાં ખંજર જેવાં જેનાં નેણુ, સોલંકી બચ્ચો કેમ છોડે રે;
પ્રીયા વદ નહીં કાયર વેણુ, ફાકટ માથું શીદ ફાડે રે.
મારાં અંગ તણાં એ છે પ્રાણુ, સોલંકી બચ્ચો કેમ છોડે રે.
નકી લેવી છે પદ્મણી પ્રમાણુ, ફાકટ માથું શીદ ફાડે રે.
અપશુકની અળગું કર તારૂં મૂખ, સોળંકી બચ્ચો કેમ છોડે રે;
દેખી પ્રગટે છે દેહીમાં દુઃખ, ફાકટ માથું શીદ ફાડે રે;
આખુ માંહી રહે અપ્સરા નાર, સોળંકી બચ્ચો, કેમ છોડે રે.
ઈચ્છન કુંવરી છે આત્મ આધાર, ફાકટ માથું શીદ ફાડે રે.

પ્રવેશ છઠો.

દીક્ષીમાં પૃથીરાજ કચેરી કરી બેઠા છે ત્યાં જોતસી પરમારનું માણસ આવી કાગળ પૃથીરાજના હાથમાં આપે છે.

પૃથીરાજ—(કાગળ વાંચેછે) દાહરો.

સાવજનો ચારો અહો, શીયાળ લેવા જાય;
પૃથીરાજ ઝટ આવજો, અમપર કરી કૃપાય.
ઈચ્છનકુંવરી આપને, ત્યરપણુ કરવા ફેાજ;
ભીમદેવ ભડકા બળે, જસાનાબે રોજ.

પ્રધાનજી આપણે ભોળા ભીમદેવ સાથે ચઢાઈ કરવાનું છે કારણ કે તેણે મારા પીતા સોમેશ્વરને મારેલ છે તેનું વેર લેવા અને બીજી આણના રાજ જોતસી પરમારની દીકરી ઈચ્છનકુંવરી અતી નવજોતમવાન છે તેના ઉપર જસાનાબે આપણે આણહીલપુર ઉપર ચઢાઈ કરવી છે અને પછી મારી માશીના દીકરા જયચંદ સામે ક્રોડ ઘેરો ઘાલવો છે. કારણ કે તે મારી સાથે અનુસંગ બતાવે છે. માટે સેનાધીપતીને લાવી જલદી ચાલો.

પ્રધાનજી—ભડુ સાડું મહારાજ.

(જોટલામાં સેનાધીપતીને સરવે લડવાનાં શહસ્ત્ર લઈ સાથે આવેછે.)

સર્વ સાથે.

(ચાલો ચાલો ચાલો આજ, એ રાગ.)

શાસદો શુરા તમામ, રાખવા ક્ષત્રીનું નામ;
લડવા માટે નાખો હામ, દુશ્મનોને મારો હામ.
ડોશી મરતાં દુખ ન થાશે, જંમ ધર ભાળી જાશે;
જો ચહવાણ પાશી જાશે, હાંસી આ જગતમાં થાશે.
તલવારોને તીર સાથ, વેરીને બતાવો હાથ;

મારું દીઠી છે પ્રખ્યાત, ને અજમેર મારે હાથ.
 ક્ષત્રીનો બળવો ધર્મ, ચડે રણે ન રાખે શર્મ;
 અપશરા વરેછે પર્મ, સ્વર્ગ તેનાં બળે કર્મ.
 પરીયાતું બતાવો પાણી, કેવાશે જગતમાં કહાણી;
 વીથ સૌ જુવે વખાણી, છેલ્લી મારી એજ વાણી.
 સીંહથી શીયાળ નાસે, તુરકડા બળેથી ત્રાસે;
 બાહું બરછી લઈ ઉઘાસે, ચક્રવે દીઠી શેહેર ધાસે.
 માનવીને માથે મોત, દુશ્મનોનું બેવું પાત;
 કીર્તી તો થશે ઉઘાત, જોગણીની બણે બ્યોત.
 ગાતા ગાતા બંધ છે.

પ્રવેશ સાતમો.

ઠગન કુંવરી— * દક્ષીણી લાવણી. શયનગ્રહમાં.
 બહુજ દીક્ર ચઈ, પૃથીરાજ કેમ નાવ્યારે;
 સીંહ બાળ, ભરશે ફાળ; ઉઠશે જવાળ, દેખી આળ,
 મામલો મચાવારે- ટેક.
 સુરા પુરા સદાય, એજ અંગ માંહીરે-
 વૃપતી નાશ, કાઢી ખાસ, મુજ વીલાસ, વિજય વાસ;
 કોઈ ન બંધ ફાવ્યારે. * બહુજ.

ઝીઝેટી કુમરી. *

(તુંન કુમલા જીવરવા ઓ પીતા મોરા.) એ રાગ.
 વહાલો પ્રીતમ વરવો, હે શાણી સખી; ટેક.
 બન કરું કુરબાન પીયાસે, સફલ જન મારો કરવો. હે શાણી.
 નાથ ચતુર રૂપી નાવથી મારે, નકી ભવ સાગર તરવો. હે શાણી.
 એકની તે તો અવીચળ રાખું, ધર્મપર પગ ધરવો; હે શાણી.
 સેજ પલંગ પર ભૂલી કંગનવા, ગંભીર આપુ છે ગરવો. હે શાણી.
 બંધ રસાતળ અસત વડું તો, એકજ શબ્દ ઉચરવો, હે શાણી.

માલતી—

આશાગોડી. *

આશા પુરે અવીનાશી, બેની તારી, આશા પુરે અવીનાશી, ટેક.
મન ગમતાથી આનંદ મળશે, પ્રીતમ પ્રેમ વીલાસી, બેની તારી.
જોગ્યન કુળીયો જોર કરેછે, પીયુ દર્શન કરી ખાસી, બની તારી.
સીંદણ ઉપર ચોટજ નાખી, નીપ્ફલ જશે નિરાશી, બેની તારી.
પૃથ્વીરાજને બાળી બિમડો, નીશ્ચય એ જશે નાસી; બેની તારી.
પાણી પીવા રેહેશે નહિ પણ, વીગતે કાગળ વાંચી, બેની તારી.

(ઈચ્છનકુંવરી પોતાની માણુ શ્રી પાસે આવીને નમ્ર
ભાવથી વસંત રતુમાં.)

* (જોડી તમે ના જોઈ માડી એ રાગ.)

ઈચ્છન—સુંજો હે માત વાત મારી, સુંજો હે માત વાત મારી;
આબ્રણ સજવા નવા તહેવારો, ઈચ્છા ઉર ધારી.
માટે પોશાક મને આપો: (૨)
કરો કૃપા નવ કોપ જનેતા, કુર કષ્ટ કાપો.

માતા—સર્વ કન્યાઓ સ્ત્રી સાર, (૨)
વન ઉપવન દ્રઢ સર્વ થયાં છે, કોણ બાગ ધારું.

ઈચ્છન—નકી તમે બાગ ક્યો તેમાં, (૨)
જવા ધારું જનુની મારી, ઈચ્છા છે એમાં.

માતા—કરેછે વખે પતી તારો; (૨)
સહુંજો નવ શંગાર સમ્મવું, જેલ બને ખારો.

ઈચ્છન—માત શંગાર એજ માયું, (૨)
દેવો પડશે દીલ વીચારો, તુચ્છ વાત ત્યાયું.
જરૂર એ રાજ બાગ જાણુ. (૨)
બનવા કાળે સર્વ બને છે, મીઠ્યા નથી થાયું.

માતા —ઈચ્છો છો ખાવીદને મળવા; (૨)
પીયરમાં ઉમર કર પૂરી; સુખ લતા વળવા.

ઈચ્છન—રીપુને શબ્દ આપ ફળજ્ઞે; (૨)

માતા—કન્યા નિર્લજ્ઞ ક્યાર થકી બની, ઝેર હળાહળજ્ઞે.

ઈચ્છન—પુત્રીપર જીલ્લમ જોઈ ધારું; (૨)

માતા—પીયર તાપ તને લાગ્યો બેની, સાસરીયું સાઈ.

ઈચ્છન—જીદગી સાસરીએ જાશે; (૨)

માતા —એજ દીવસ બહુ દુર ગયા છે, જુરી ગતી થાશે;
પુત્રી પીયર ઉન્નત થાએ; (૨)

ઈચ્છન—તેવી વાત જોનાર ન રાખે. ઘર પુત્રી ક્યાં એ.

માતા—પૃથમ જો જાણ્યું હોત આવું; (૨)

દુધ પીતી કરી દેત જનમતાં, વિપતર વાળ્યું.

ઈચ્છન—મનાઈ ત્યાં કોણે માત કીધી:

એટલું કષ્ટ અરેરે વેઠ્યું, વેરી થયો વીધી.

માતા—વાદથી વર્ષ ઘણાં વીતે; (૨)

ઈચ્છન—પરભાતે આપુનું પાણી, પીવું ન કોઈ રીતે.

ઈચ્છન કુંવરી મેહેલમાં જાય છે ત્યાં એક સાહેલી
પૃથીરાજના ખબર આપે છે પછી તેને તેડવા મોકલી
ખાતાના ખાંનગી હોલમાં પૃથીરાજ આવે છે એકદમ
હર્ષના આવેશથી.

ઈચ્છન કુંવરી—(એ કુદરતના કરનાર ખલકના એ રાગ)

* ગંગામાં નાહાવા થકી, પાપ નહીં જાએ;

ત્યારે ગંગા કેરો કોણ, ગાય મહીમાએ;

પડે ઘણાના માથે ધાવ, ફટકીયાં ફૂટે;

સાચાં મોતી ન છેદાય, લાભ થકી લૂટે;

મણીધર બેઠાં મંદીર, દીપ નહીં બળશે;

સીંહ સીર ગરજના કેમ, કરીને ટળશે;

આંતર મારું અકળાય, શત્રુ ચડી આવે;

શુરવીરને ચાપક મારી, અને ચમકાવે.

* રાગ ઉપરનો.

પૃથીરાજ—ઈચ્છન અંદેશો છોડ, શુરો છર્જી સીધે;
 કાપું હું કર તું ઉપર, આંગળી ચીંધે;
 તાકે હુમન તુજ માટ, ચડીને ચાલે;
 નકી ખંચી કાઢું નેત્ર, નજર કરી ન્યાળે.
 તુજપરથી માથું ડુલ; કહું આ વારી;
 કરગાય ન કાચું ફૂલ, પ્રફૂલીત પ્યારી.
 છર્જી શુન્દરપતીનો કાળ, નોખું હું મારી;
 કદી સીંહ ઉરે ન શીયાળ, થકી ઓઈ વારી.
 તીક્ષણ મારું તલવાર, કતલ કરનારી;
 તું ધીરજ મનમાં ધાર, પ્રાણુની પ્યારી.

ઈચ્છનકુંવરી— રાગ કલ્યાણ. (શ્રી જગત્પતી એ રાગ.)

પ્રીય પતી અતી, શુરા ચમત્કૃતી; *
 બળતાના થયા છે બેલી, કીધી આકૃતી. ઉક.

વીર પુરૂષ જો નોય વીશ્વમાં, શેષ સહે કેમ ભાર;
 પાપ તણા પ્રતીર્ષીબ થાય ત્યાં, વીશ્વજું ધરે અવતાર. પ્રીય.
 શુરવીર કદી રહે નહીં છાના, ઉદય અંદ્ર આ વાર;
 પૃથ્વી ફેડી મારે પલમાં, પાપીને નીરધાર. પ્રીય.

પૃથીરાજ— (રાગ ક્ષત્રી કલકનો) *

જન્મ આપ્યો જનેતા સંસાર, રજપૂત કેમ રણુથી ઉરેરે;
 કર્મ આપ્યું છે કીરતાર, ક્ષત્રી ન પાછી પાની કરેરે.
 હુખ્યો નથી શુરાનો દેશ. રજપૂત કેમ રણુથી ઉરેરે.
 નથી ધયો વ્યંડળનો વેશ. ક્ષત્રી.
 ખુટ્યું નથી ક્ષત્રીનું નીર. રજપૂત કેમ રણુથી ઉરેરે.
 સામ શામા ઉડાવે શીર. ક્ષત્રી.
 પાંડવ પાછા ફર્યાનું નીમ; રજપૂત કેમ રણુથી ઉરેરે.
 તો તો ભારથ લાજે ભીમ. ક્ષત્રી.

(કેટલીક વાતચીત કરી તાંબુએ જાય છે પછી ચાં-
દને લઈ જોતસી પરમારને મળે છે)

આમુ પર્વતના રાજા જોતસી પરમારને ત્યાં પૃથ્વીરાજ
પધાર્યા અને જોના બીમદેવ સાથે લડાઈ કરી પૃથ્વીરાજ
જીત્યા તેથી.

જોતસી પરમાર—(પૃથ્વીરાજને) જે કારણ માટે આપને જો-
લાવ્યા હતા તે કામમાં આપણે ફતેહ પામ્યા તેની ખુશા-
લીના બદલામાં હું મારી ઈચ્છન કુવરી આપને અર્પણ કરું છું
તે સ્વીકારશે. પ્રધાનજી ઈચ્છન કુવરીને જોલાવી હસ્તમેળાપન
કરવો છે માટે જોલાવી લાવો. (ઈચ્છન કુવરી અને પૃથ્વીરાજ-
નો હથેલાજો મેળી અરપણ કરેછે પૃથ્વીરાજ જાય છે.)

(કર્ણાટકી ક્યમાશને આવતા જોઈને.) *

(સનમ સખીરી રૂઠા ગયા હે, શીરપર આયા, એ રાહ)

કર્ણાટકી—આનંદ સાગર આજ ઉજળ્યો, મોતીડે મેઉલા વરશ્યા;

બલેં પધાર્યા ઘેર અમારે, ત્રીયા મુસાફર હે તરશ્યા.

કોકીલ આંખા વૃક્ષ ચડી જેમ, ટહુકા વારંમવાર કરે;

ધન બપૈયમેં જુરતી ઘટમાં, પ્રાણુ પ્રીય અગ્ન આય ઘરે.

દર્શન લાભ થયો દિલ ભારી, સુર્ય ઉદય થયો સોનાનો.

પ્રાણુ તણા પ્યારાજ પધાર્યા, લાવું સોપારીને પાનો;

હલદી જલદી જેમ તણ દે, ચુનો શ્વેત તજે લાલી;

પ્રેમ ખીડલાં ઉડે પીયારાં, જોબન મદની રેલ ચલી.

પ્રીતમ મારા બેટચા પ્યારા, પારશ પરશી કનંક કળી;

ગંગા નહાતાં ઘટે પાપ દીલ, અવીચળ પદવી આજ મળી

વેરી દેખી વલખાં મારે, તુટે ભાગ તેના તનમાં
શુરાપણનાં ચીન્હ બતાવે, કાવે નહીં કોઈ રણમાં.

ક્યમાસ—

આશાગોડી. *

સુખ રહ્યું છે છવાઈ, પ્રીયા આજે, સુખ રહ્યું છે છવાઈ.
નનાં છે પાણુ અંધ નગરછે, પ્રેમ રહ્યો પથરાઈ; પ્રી.
ભમર ભમે છે કમલ કુસુમપર, લુબ્ધગયો લપટાઈ. પ્રી.
આતર ગુલાબી અંગે બેઠે, ચીત છખી સરસાઈ. પ્રી.
સતમ કરે તારી આ ખુબ સૂરંદી, સુંદર છે સુખદાઈ. પ્રી.

પવેશ આઠમે.

રખળ કનોજમાં કર્ણાટકાને પૃથીરાજના પ્રધાન શાંધે
દોસ્તી છે. તેથી તેના શયનગ્રહમાં પૃથીરાજ જઈ ક્યમાસને
પ્રેતાને હાથે મારી નાખે છે અને ચંદ ભાટ અને પૃથીરા-
જ કનોજમાં જયચંદની કચેરીમાં જઈ શલામ ભરે છે ત્યાં
ચંદે પૃથીરાજનાં સ્વરૂપનાં વખાણુ કર્યાં તેથી જયચંદના
મનમાં શંકા આવી કે આ પૃથીરાજ હશે તેથી મનમાં
પીયાર કર્યો કે જો પૃથીરાજ હશે તો કર્ણાટકી માથે ઓ-
ઢા આવશે તેથી કર્ણાટકાને બોલાવે છે તે ઓઢી પાછુ કા-
ઢા નાખે છે તેથી જયચંદે તેને પુછ્યું કે હે કર્ણાટકી તું
કેમ વસ્ત્ર ઓઢી આવી, કોઈ દીવસ માથે ઘેરો નાખતી
નથી તેથી કર્ણાટકીએ કહ્યું કે માહારાજધીરાજ ચંદ છે
તે અર્ધુ અંતર પૃથીરાજનું છે માટે તેની મર્યાદા રાખવી
જોઈએ એમ વાત હોંઘી પાછી રાજમહેલમાં જાય છે. શા-

હથુદીન-ગોરીને કેદ કરી આઠ હજાર ઘોડા દંડ લઈ ઊંડી મુકેછે.

સ્થળ—સયોગતાનો ખાનગી બગીચો અને રાજમહેલ સં-
યોગતા કર્ણાટકી અને પછીથી પૃથીરાજ.

સયોગતા—(કર્ણાટકીનો)મારારે સ્વામી બોલોને. એ રાગ.

દારી સુંણ વીનંતી એક મારી પુરૂષ પૃથીરાજ હું પ્યારી; ટેક.
કાલે મોહોલે બેસી બેસી જોતી, લડાઈની વાત સુંણી રાતી. દારી.
દીસે કામદેવ તણી મૂર્તી, છખીલાની જોઈ અતી સુરતી. દારી.
તીલાં જઈ તેડી લાવો તેને, નીંદ્રા મને નહીં આવે તેને, દારી.
એળે ચીન માઈ ચોરી લીધું, ધાયલ માઈ મનકું તો કીધું. દારી.

કર્ણાટકી— **ધનાશ્રીની ગઝલ.**

કરો ન દીલ ઉદાશ, બાઈ મારી કરો ન દીલ ઉદાસ. ટેક.
કાલે દીદા હતા જુધ કરંતા, તેડી લાવું તમ પાશ બાધ.
કાચી કળી સમ કાચા તમારી, ભમર ફરે ચોપાસ. બાધ.
ગભીર આવીને કરશે ગુંજરવ, રાખો ન દીલ નીરાશ. બાધ.
નાથ વીના નવ જોયન સુંના, સુંના મંદીર વાસ. બાધ.
જઉં જલદી એને લાવુ બોલાવી, કરજે પ્રેમ વિલાસ. બાધ.

દારી જાય છે.

પ્રવેશ નવમો.

કનોજ પૃથીરાજની હાવણીમાં કર્ણાટકી દાખલ થાય છે. તે જોઈ

પૃથીરાજ— **રાગ માઠ.**

અરે પ્રીય કોણ કાળજે, કેમ આતી છો આંહી;
અચરજ લાગે મને. આજરે, કેમ આતી છો આંહી. ટેક.

જયચક્ર કેરો જય કરવાને, જોગણીયોની જાત;
કોનો જ કેરી શું રક્ષા કરવા, છળવાને સાક્ષાત રે. કેમ.
શૂરો થઈશ હું શું શુરીવીરમાં, આગળ થઈ ઉતપત્ત;
વર વરવા શું આવી અપસરા, લેવાને વચનરે. કેમ.

કર્ણાટકી— રાગ માલ.

ખ્યારા સુંણો પૃથ્વીરાજરે, કહું સાચીરે ખિના.
તોડાબ્યા તમને આજરે, કહું સાચીરે ખીના, ૨૬.
નથી આવી જોગણીઓ કે, નથી અપસરા કાંઈ;
સંયોગતાની દાસી હું છું, બોલાવે મારી બાઈ રે. કહું.
સંયોગતાને જો ચાહો તો, ચાલો મારી સાથ;
નહીં આવો તો નીચ્રે રાજ, કરશે આતમ ધાતરે. કહું.
[લરકર ચંદને સોંપી જાય છે.]

પ્રવેશ દશમો.

સંયોગતાનો રાજમહેલ ફુલવાડીમાં છેતેથી મેહેલની બહાર નીકળી
લાવણી.

સંયોગતા—(કુદરતના કરનાર ખલકના સ્વામી.)

આકુંજ પ્રફુલીત વૃક્ષ, ખીલી વનવેલી;
આ મોર મનોહર શૌર, કરે મન ઘેલી;
ખ્યારા હે પ્રાણાધાર, વસંત પ્રફુલ્લો;
જુલો પડીયો શું ભમર, જાન તું લુલ્લો.
આ દેખી આંખા મોહાર, હરસ ઉછળે છે;
જાણે કમદેવની ઉપર, ચમર ઢળે છે.

છે કાકીલ શબ્દ મધૂર, કાળજી છેદે;
 બર જોખન કુંજ ખીલેલ, કામ અતિ ભેદે.
 આ શીલ ભક્ષ શિયાળ, જન્ય નહીં કાપી;
 પૃથ્વીરાજ દોલની દાઝ, જોલવો આવી.

રાગ ઉપરનો.

પૃથ્વીરાજ—

હે કાકીલ કર ન ઉચાટ, માધુજન છોડી;
 આ મોર મનોહર આહી, આવ્યો છે દોડી.
 માથુ જો મારું જન્ય, તુંને તવ છોડું;
 ગણીધરને મારી દાર, નીલ છંછેડું.

સોરઠની ગઝલ.

સંચોગતા—(મદ મત લોચન ડોલતો અલી. એ રાગ.)

પ્રાણનાથ ભલે પધારીયા, હું જોતીતી તમ વાટડી;
 ઘર ખેડાં ગંગાજી મળી, આ દેહ અમર થઇ પડી. ટેક.
 પર રાજ કેરો પરાજ્ય કરવો, માથા સાટે માલ છે;
 દીનાનાથ દયા કરજો હવે, એ વીનતી મારી હાલ છે પ્રાણનાથ.
 પતી ભેટયા આજે પારશ્વમણી, મારી દેહ કંચન થઈ ગઈ;
 કરો અંગવરો ઝટપટ મને, આજે દેહ અરપણ થઈ રહી. પ્રાણનાથ.

પૃથ્વીરાજ— રાગ ઉપરનો.

જેમ તેતર ઉપર બાજ છે, પ્રીયા જાણું સરવે રાજને;
 ચોટ અડ્યો ઉગરે નહીં, એવું નીચે જાણો આજને. ટેક.
 સાત વાર શાહપુદીનને, ચડી આવ્યો મોટી ફોજ છે;
 હસવ્યો હૈયે ધરી હામને, ફોણ માવમાં આ કનોજ છે. જેમ.

પુત્રો જલવકુળનો ભૂપતી, વિજયસુર નામે રાજા હતો;
 તેની પુત્રી જે પદમાવતી, શુરા સર્વ ઝીંતી લાવ્યો હતો. જેમ.
 આપુ ઉપર જે સરદાર છે, નામ જેતસી પરમાર છે;
 જાળો ભીમ ઝીત્યો ક્ષણ એકમાં, અણુહીલપુરે સરદાર છે. જેમ.
 તેનું કારણ ઇચ્છન કુંવરી, થયો મોહાતુર અપાર તે;
 લોધી મેં કન્યા લડી તેહને, મગદુર કોના ભાર છે, જેમ.
 માનવ દાનવ કે દેવતા, કદી ઈંદિ જે આવી ચડે;
 પૃથ્વીરાજ જે રણમાં ચડે, જેમ સેન માંહી સાવજ પડે. જેમ

સંયોગતા—(કર્ણાટકીને) રાગ કાલીંગડાની ગઝલ.

કર્ણાટકી ચોખ્ખા કંકાવટી હવે લાવ;
 કરવાં છે ગાંધ્રવ લગ્ન ચીંતા મટી જાવ.
 પ્યારા પ્રાણુનાથ મળ્યા દુધે વરશા મેઘ;
 જોતું મળ્યું જોડણું આ રૂડી દીસે તેગ. રેક.
 ચંપાકેરા છોડ સાથે વીંટી નાગરવેલ;
 આજ મારા અંગમાહે રેલી પ્રેમ રેલ.
 સૌભાગ્ય રક્ષક પ્રાણુનાથ છે મળેલ;
 કામદેવ રૂપી મને કળીયો ખિલેલ.
 ચંદ્રવદનીને ચંદ્ર મળ્યા મારી બેન;
 ચંદને વીંટાઈ નાગ ઝુરે સારી રેન.
 પ્યારા પ્રાણુનાથ હવે આવું તમશાય;
 તમ વીના ધડી એક ઝુરં દીનસત.

ચંદ સંયોગતાનું હરણ ક્યોના સમાચાર આપ્યા તેથી

જયચંદ— રાગ ક્ષલી કલંકનો. *

પશુ પક્ષી નીશાયર જાત, બટકી મરેશું ભુંડે હાલે રે.
 જાણું ચૌહાણુ કેરી જમાત, કદી ન બને કોઈ કાળે રે.
 સંયોગતા છે રાજ કન્યાય; બટકી૦
 રરતો રૂપી કુળનો ન લેવાય; કદી૦
 માગણુ જૂઠા બોલી હોય જાત; બટકી૦
 અન્ય રથજી જઈ કરે ઉત્પાત; કદી૦
 બેસે રાઠોડ કુળને કલંક; બટકી૦
 રત્ન રોજે શું આવી રંક; કદી૦

શાંતીથી પૃથીરાજે દીક્ષી જઈ નીચે પ્રમાણે કામળ લ-
 ખ્યો. અને કનોજ મોકલ્યો.

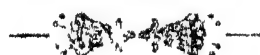
પૃથીરાજ— રાગ ક્ષલી કલંકનો. *

આપ સાગર હું વરસાદ, જયચંદ વાત નક્કી જાણો રે.
 વેદ વાક્ય આ રાખજો યાદ, અંદેશો નહીં ઉર આણો રે.

આપ મેરછો ચતુર સુજાણ. જયચંદ૦
 હું છું ગદ્ગદી નદીનો પાહાણ.† અંદેશો૦
 તમેછો વડ વૃક્ષ ધટા ટોપ. જયચંદ૦
 હું છું તુળશી કેરો રોપ. અંદેશો૦
 આસમાન સમાન છો આપ. જયચંદ૦
 હું છું ચંદ્ર ખરો શુદ્ધ ખાપ. અંદેશો૦
 સીંહલ દ્વીપ હસ્તી છો વીશ.જ. જયચંદ૦
 હું છું કેશરી સીંહનું બાળ. અંદેશો૦
 તમે શેષ સમાન પ્રકાશ. જયચંદ૦
 હું તે ગરુડની શું છે શુંજાશ. અંદેશો૦
 તમે લોહ જડેલું જાઝ. જયચંદ૦
 અમને લોહ ચુંબક ગણો આજ. અંદેશો૦

શ્રેષ્ઠ ભૂજંગ આપ સુપાત્ર.	જયચંદ્ર ૦
હું તે કાઠી કોણજ માત્ર.	અદેશો ૦
માટે બંને દુઃખ પેટમાં.	જયચંદ્ર ૦
તેતો આપને લેવા કન્યાય.	અદેશો ૦
નાસે શાર્દૂલ આગળ શ્વાન.	જયચંદ્ર ૦
પૃથીરાજ સુરો તે પીછાન.	અદેશો ૦

સંયોગતાનું હરણ કરી જાય છે, પછી લડાઈ થાય છે. જય
જય હારે છે તેથી વીવાહ કરી પરણાવી દે છે; પાછો મળી જાય છે

પ્રવેશ અગ્યારમો.

દીક્ષીમાં પૃથીરાજની કચેરી તેમાં સર્વ સ.થે.—

સેનાધીપતી—(જોડી તે નવ જોઈ માડી, એ રાગ)

શીકારે કરોને તૈયારી, શીકારે કરોને તૈયારી;

સીંહ અતી વીકરાળ ગુફામાં, બેઠો છે ભારી;

કોઈની નવ ચાલે ડારી, કોઈની નવ ચાલે ડારી;

ધુધ્ર કર્યાથી બહાર નીકળશે, ઝટ લેશું મારી.

સીંહને ધુમાડો કરે છે તેથી અંદર દુરવાશાનો શીશ

ચક્ષુશ્રવા બહાર આવી એકદમ.

ગઝલ.

ચક્ષુશ્રવા—(શરકાર રજા દીજીએ જામીનગાર છું, એ રાગ)

અરે અધમ દુષ્ટ, મારો તપ ભંગ કર્યો;

તેં પેટ ચોળી સુળનો ઉપાય આદર્યો. ટેક.

આપું છું તુને શ્રાપ, તારી ચક્ષુને વિશે;

દુશ્મન કાચ ફેરવી, તું આંધળો થશે. અર.

૫૫૫૫૫૫—(નમન કરી) સહીયર દુઃખ શું દાખવું એ રાગ.)

વીપરીત કામ થયું અરે, છો દુરવાસાના શીષ્ય;
માફ કરો ગુન્હો માફરો, રહે ધરો ન રીશ. વીપરીત.
સાચર પેટ સરીર તે, કદી નવ જલકાય;
સાગર માઝા છોડી દીએ, કીહાં જળચર જાય. વીપરીત.

અક્ષુશ્રવા—

રાગ ઉપરનો.

આપ નિરવાણુ થાય નહીં, કરો કોટ ઈલાજ;
બાર મહીના પછી એ બને, કર્યું અગ્નિવ્યુ કાજ. આપ.
(પછી જાય છે.)

—૧૧૧૧૧૧—

પ્રવેશ બારમો.

૫૫૫૫૫૫ પોતાના શયનચક્રમાં છે અને દાસી બહાર છે ત્યાં
હાહુલીરાય અને ચદ દારીને ચીડી આપે છે દાસી ચીડી વાંચે છે.
દાહુરો.

ગારીમાં ગરકામ છે, અંધ બન્નો આધીન;
હીંદુસ્તાન તણી ધરા, તાકે શાહબુદ્દીન,
દાસી ચીડી વાંચી તેને ચોરી મારી કાઢી મુદ્રે છે. તે
નેઈ ૫૫૫૫૫૫ દસી કાઢે છે તેથી.

ગઝલ.

હાહુલીરાય હુમીર—(શરકાર રાજ દીજીએ, એ રાગ.)

ધીઃકાર રાજ તુજને, ધીઃકાર તારાં રાજ;
નારી તણે નેહ પડ્યો તું, ધીઃક તને આજ. ધીઃકાર.
તેં મારી કીધી મસ્કરી, ન કીધી મારી વાર;
મસ્તક દીધું મેં કંઈ જગો, શર્મ નહીં લમાર. ધીઃકાર.

રાજની વિનાશ કાળે વીપરીત બુદ્ધિ થઈ, મારી માથે મારો બાપ એકજ દીકો હશે તો હું સંયોગતાની સાથે વધારે મુખ ભોગવવા દઉં નહીં, હવેથી દીકી અને સંયોગતાનો ચુડલો ભાંગ્યો સમજો. અરે ચંદ તારે મારી સાથે ચાલવું હોય તો ચાલ. અને દીકીનું પાણી અગ્રાહ કર.

ચંદ—

આશાવરી. જોગીયો.

ધીરજનાં મીઠાં ફૂજો રાજ, હૈયે હીંમત ધાર.
આવાં વચન ન બોલો રાજ, કહું છું વારંભવાર.
વીપવ લંપટ પૃથ્વીરાજ, સંયોગતાની સાથ;
કાલ ઠેકાણે આવશે, રાજ કરો નહીં ઉત્પાત.
લાડ લડાવ્યા આગળે, એકું મોમાં ન્યાળ.
બદનામી નવ લઈએ બંધુ, બનશે બનવા કાળ.

ગમે તેમ થાય પણ હું એ કામમાં સંમતી આપતો નથી.

હાહુલીરાય—આગળ લાડ લડાવ્યાં તો આપણે લાખો દુશ-
મેનોની ભીડમાં માથું હાથમાં લઈ લડ્યા. એ સંયોગતા
નથી એતો હીંદુસ્તાનની વીયોગતા છે; તું તો ભાટભાઈ છે
તમ લોકની જીભમાં શુરાતન છે. અંગમાં નથી માટે દુકડા
ખાઓ અને પડ્યા રહો. મારાથી આ વાત શંખાતી નથી.
સંયોગતાનો ચુડલો ભાંગે નહીં ત્યાં સુધી દીકીનું પાણી મારે
અગ્રાહ છે. એમ જાણજો હું તો આ ચાલ્યો. [ગય છે.]

શાહબુદ્દીન (પોતાની બેગમ પાસે,) **ઝીંઝોટી હુમરી**

* (દરસન બીન અખીયા ત સ રહી, એ રાગ.)

તેરી ખૂબ સુરતને સતમ કીયા;

સતમ કીયા ખુશી હે જ્યા;

તેરી૦

નેન કુરંગી બાન ચડાવત;

જોગીકા ધ્યાન ચુકાવી દીયા;

તેરી૦

મેં આશક મોજુંદ ખડા હું;

રૂપ અજબ દીલ શાન્ત બધા;

તેરી૦

બેગમ—

* ઝીઝાટી હુમરી.

(તું કુમલા જીવરવા એ પીતા મેરા, એ રાગ.)

મને નીંદ્રાએ ઘેરી, હે ખાવીંદ મેરા; ટેક૦

દીલ નહીં એન રેન નહીં નીંદ્રા, ખાસ તમ પીયા કેરી. હ૦

ચંગક તુંમ, મેં નાગર બેલી, ભેટી વીંટાઈ બલેરી; હ૦

* શાહબુદ્દીન—ખરવા—ગઝલ

(અફસોસ આંખોસે દીખાઈ નહીં દેતા, એ રાગ)

દીલગીર મેરે બનાહેં જરૂર હીંદુસ્તાન.

સતાયા હે મેં સાત દેરે રાવ હે મસ્તાન; ટેક.

પૃથીરાજકી મેં પાસ બકે જંગ મચાવું,

ખુદા કસમ ખરે વો, મેરા જન બચાવું.

પ્રવેશ તેરમો.

શાહબુદ્દીન ગીજનીમાં છે ત્યાં હાહુલીરાય હમીર જઈ કહે છે.

હાહુલીરાય—જહાંપનાહ હવે પધારો તો દીલી અપાવું એ બાબતમાં વીચાર કરશેજ નહીં કેમકે તેણે પોતાના પ્રધાન ક્યમાશને કર્ણાટકી માટે મારી નાખ્યોછે, ચામુંડરાયને બેડી ઘાલી છે જેથી તેણે હાથમાં લોહું ઉપાડવાની પ્રતીજ્ઞ લીધીછે સંજમરાય મહોબાની લડાઈમાં અને કુહલગીરરાય ચંદ પુંડીર જમખદવ ગોર્ધીદરાય અતાતાર્ક કનોજની લડાઈમાં કામ આવી ગયા છે. બાકી ચંદબાટ અને રામગર ઓહીત રહ્યા.

તેમાં હું આંહી આવ્યોધું બાકી ભાટ અને બ્રાહ્મણભાઈથી
શું થવાનું. બાદશાહને વીશ્વાસ આવ્યો નહીં તેથી એક
વનસુદને તપાસ કરવા મોકલ્યો તે પાછો દીક્ષીથી આવ્યો તે
વેળે બાદશાહ પોતાની હાવણી લઈ ખુદા પાસે અરજ કરે છે.

રાગ સારંગ તાલ ગઝલ.

(શહેર બંગાલો થું ઝુરે. થારી ફાજાં ઝુરે મહારાજ. એરાગ.)

ઓ ખુદા મુજકો સલામત, જાંઘી હે મેરી;
મેને હારા સાત દેશેં, રહેમ નહીં તેરી. ઓ ખુદા,
ગીજની તાપ્તે ઐકા ગોરી, હોંદ ધરા ઘેરી;
પૃથ્વીરાજ વા પૃથ્વીમેં, નામ જગાં ઝેરી. ઓ ખુદા,
હુવા સમેં હિંદુકા હાકીમ, વન કીયા વેરી;
બાળાબીમ મહે બાઝીતે; કનોજ ખખેરી. ઓ ખુદા,
ગાવળકોંઝા જીને ઘેર્યો, હીમતમેં હેરી;
આ આતમ સખ કીની ચકવે, મન્દ કીયા મેરી. ઓ ખુદા.

વો ખુદા મેરીપર નેક નીવારખો ઔર પૃથ્વીરાજ રૂપી પલક
દરીઆ તરી પહીલે પાર પુઆવ. (એમ કહી લડવા જાય છે.)

પ્રવેશ ચૌદમો.

(દીક્ષીમાં સંયોગતા અને પૃથ્વીરાજનો રાજ મહેલ;) બા-
ને કીડા કરે છે ત્યાં એક શીપાઈ આવી કાગળ આપે છે,
વળી કહેતો ગયો કાંતો લગાઈ કર નહીં તો દીક્ષી છોડી
ચાલ્યો જા એવું ગોરીવંશના ગીજનીના રાજા શાહાખુદીને
કહેવરાવ્યું છે એમ કહી શીપાઈ જાય છે અને પૃથ્વીરાજ યુધ

માટે ત્યાં જવા તૈયાર થવા પોતાની સ્ત્રી પાસે વાત કરતાં.
સંયોગતા—(ગાંધીચંદ લડકા જોગી હોજારે, એ રાગ.)

યુદ્ધ કરવા તમને, નહીં રે જવા દઉં હવે નાથજી
પૃથ્વીરાજ—નવ યુદ્ધ કરે તો, લાજે અમારી પ્યારી માતજી;
જનુની લાજે મુજ જગતમા, જે જુદે ન જવાય,
કીર્તી કેરા થાય કંકરા, સીંહ છુપી કેમ જાય. નવ.

સંયોગતા—કતર હીંદુસ્થાન ભણી જે, હીંમપંથ પરવાણુ;
કંદમળ ફળ આહાર કરીને, દુઃખે કાઢ્યું દીન. યુધ.
પૃથ્વીરાજ—દુશમનનું દળ આવી પહોંચ્યું, ઘેરૂં દીક્ષી શહેર:
ખંડખારને હાથ ખતાવું, વાળુ જઈને વેર. નવ.

સંયોગતા—જીવતા નરને રાજ જડે છે, નથી મુરામાં માલ;
દીક્ષી છોડી જવું દક્ષિણ, પ્રજા તણા પ્રતીપાળ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—આવળ ચાલું નહીં આ સમે, જે મુખ આઘ્યાં પાન;
કીર્તી કીધી કોટવ સામે, હસાવ્યું હીંદુસ્થાન. નવ.

સંયોગતા—સમાચાર સારાના પુજે, સાદસ કરો નહીં કામ;
વીનાશ કાળે વીપરીત બુદ્ધિ, કેમ સુઝાડો શામ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—નાવ કીનારે આવી નીસર્યું, કેમ હુઆવું આજ.
જશને માથે પડે જુતીયાં, જગ જગતમાં લાજ. નવ.

સંયોગતા—વહા ગયા સતયુગના, વારા પ્યારા મારા પ્રાણ;
એ અરજુનનાં એહજ બાથાં, આગી ચતુરસુખાણ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—સેન્યા માંહે સાવજ ઠેકે, કુદી પડું આ વાર;
સાવજ કેદ કર્યા કેમ જીવે, પ્યારી પ્રાણ આધાર. નવ.

સંયોગતા—હા કહેતાં નથી જીભ ચાલતી, નાથી નાક કપાય;
મહાસાગરની માંચ માહરં, ઝાઝ ઝપાટા આવ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—નાવ સલ કો નીલ ચલાવું, કિતરં ભવજલ પાર;
ક્ષણભંગુર આ દેહ ક્ષણમાં, નાશ થાય નીરવાર, નવ.

સંયોગતા—ડમરડોલ મુજ દીલ થાય છે, ચીત ચડચું ચક્રડોળે;
શું થવું અને શું થશે અરે, પડીયા પૂરણ રોળ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—કોની પરીયા કોની તરીયા, કોના માને બાપ;
અંત વખતમાં જવું એકલું, પ્રગટ પુન્યને પાપ. નવ.

સંયોગતા—ઉદય અસ્ત ને અસ્ત ઉદય છે, ખીલે તે કરમાય;
હરપ શોકની નદીયો વહે છે, કાળ સર્વને ખાય. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—ધ્રુવ ચળે મેરે ડગેસરે, મહીજળ મેલે માંણ;
ખરી ક્ષત્રીની વટ નહીં છેડું, લાગે વંશ ચહુઆણ. નવ.

સંયોગતા—હું રજપૂત તણીધું પુત્રી, રણમાં આવું સાથ;
પ્રાક્રમ માફ પૂરણ આજે, બતાવું મારો હાથ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—કૌરવ પાંડવ રામ કૃષ્ણજી, નીર્મળ શુરા નામ;
ગુહ્ય વખત ગુવતી નહીં સાથે, ચડે ન રણ સંગ્રામ. નવ.

સંયોગતા—પ્રાણનાથ આ પૃથ્વી ઉપર, નામ તેહનો નાશ;
ધડ્યા સો પડ્યા લડ્યા સો પડ્યા, એજ નીચમ અવીનાશ. યુધ.

પૃથ્વીરાજ—પ્રણામ મારી ખ્યારી તુજને, વળી લગાડ ન વાર;
પ્રણામ મારા બરતખંડને, (કદી) પ્રણામ છેલ્લીવાર. નવ.

સંયોગતા— બીરહ બારમાસીનો રાગ.

પ્રાણપતી નથી યુદ્ધ કરવાને જાવું, માફ વચન ધરો મનમાં રે;
દીક્ષીતું રાજ જો જાય સદાવડું, તેનો સોચ નથી તનમાં રે. પ્રાણ
સેન્યા આપણી છેદન થઈ છે, તે વીચાર નથી તમને રે;
એ અરગુનનાં એ હતાં ભાથાં, કેમ નિરાશ કરોં અમને રે. પ્રાણ.

હીંદુ કુશની હાલ ગુફા છે. હીંમાળય ચાલોને તમે રે;
જઈ જોગીને વેશે જંગલમાં, ફરશું સુખ દુઃખ દેહ સમે રે. પ્રાણ.
માનો મારી વાત ખરેખરી, ખાસી બપેયો જપે છે પતીરે;
ઢગરવાનો આરો ગોતો, આપણને સુખ થાય અતી રે. પ્રાણ.

(બનઝારો.)

પૃથ્વીરાજ—નવ બોલો મારી પ્યારી, જહો જીવતર માણં હારી.
 મરવું માણસને માયે, છે એકજ વારની વાતે;
 અપકીર્તી થાય અમારી, નવ બોલો મારી પ્યારી.
 સીંહ શીર ગરજના કરે છે, માથુ પટકીને મરે છે,
 ચારો નવ જય વીસારી, નવ બોલો મારી પ્યારી.
 ધમ્યું કંચન ધુળ નં કરીએ, લડવાની હીંમત ધરીયે.
 નીશ્વય જાણી દ્યો નારી, નવ બોલો મારી પ્યારી.
 [સયોગતાને તરછોડી જાય છે.]

પ્રવેશ પંદરમો.

સ્થળ કચેરીમાં આવી લડાઈનાં વાજાંત્ર વગડાવે છે અને
 યોધા લઈ એક સાથે.

(ચાલો ચાલો ચાલો. એ રાગ)

નીમકહલાલી નોકરો, તૈયારી યુદ્ધની કરો;
 ક્ષત્રીનો ધર્મ છે ખરો, બળવવો ખરે ખરો.

ચાંમુડરાય—બાણ મારં છે અમુલ્ય, હમણા કાઢી નાખું ધુળ.

આપ પરથી માથું ડુલ, રામબાણ કરી તુલ્ય; નીમક.

પૃથ્વીરાજ—હરામી છે હાહુલીરાય, ચાડી એની પાસે ખાય;

મારવા મને ઉપાય, મેળ્યો છે એણે સદાય. નીમક.

મારો એને હામ પેલો, મનના વીચાર મેલો;

ઔણતિ શરીતા રેલો, છેલ્લો આજ ખેલ ખેલો. નીમક.

એટલામાં શંકરનો ગણુ વીરભદ્ર નીંદામાંથી વાજત્ર.
ના નાદથી જાગી ઉઠે છે.

અદ્— હવે શું થનાર છે. આનું પરિણામ શું થશે.

વીરભદ્ર—હું શંકરનો ગણુશ્રુ વાજત્ર વાગવાથી પ્રગટ થયો
છું દક્ષ પ્રગ્નપત્નીનો યજ્ઞ બગાડી શીવ પામે હોંઘ
માગી હતી શકરે કહ્યું હતું કે તુને હોંઘનાંથી જા-
ગાડશે તેનું રાજ જશે માટે હું શ્રાપ આપું છું તે
સાંભળો.

આપાઈ ત્રીતાળની.

રહેજીછદળનું જેતર કાવશે, દીની રથીર નીળીય નહીં રહેશે;
તે તોડશે દીની જેહેર રાજ, તેમાં હારશે પૃથ્વીગજ.
બંધીવાન કરી લઈ જાશે, ગારીવંશ આવીને ફેલાશે;
કીલ્લા દેવળ નાખશે તોડી, પછી મુગલ આવશે દોડી.
બમો વર્ષ ટકી કરી રાજ, સાચી બીના સુણા છે મહારાજ;
લીંદુના કરશે જુરા હવાલ, હણી પરણશે લીંદુની બાળ
પછી દક્ષીણથી દળ આવી, તેનો કદી નહીં જાય કાલી;
પછી ટોપી થશેજ તૈયાર, ઈલમ કલમ ચલાવી આપાર.
ત્રીયા રાજ તેનું કહેવાશે, લીંદુ તુફ તેથી નારી જશે;
અદલ તોળશે આવીને ન્યાય, માંહે માંહે થશેજ અન્યાય.
બહુ કાંબુલવાળાને ભટ્ટી, દીક્ષી તોડશે એ ખટપટી;
હિરેપુરવાળા આવી અત્ર, રાણોજી ધરાવશે છત્ર.
તે પાંત્રીશ વર્ષ ભોગવશે, અજમેરના પીર જામશે;
પછી તુલસી રાંઠોડ અંત, પ્યારો ચલાવશે આવી પંથ.

ચાંદ—પૃથ્વીરાજને ધીરજ આપે છે.—લાવણી. *

(અધખીચ મહોખત તોડી એ રાગ.)

વચનો તે ફળદાર્થ થશે હું, ધૈર્ય ધરો મહારાજ;
 દુઃખના દીવસો દુખના દિવસો; તે આપા ફૂલી આજ. ટેક,
 છે જગત જુદા. (૨) આ કાગળની કુલનાડી;
 નહીં કુલની પાસ લગારે, દેખો દાડી દાડી.
 આતક ચક્રવા, (૨) ને ગતુર ચિત કદાસ,
 ખરુ મુઠુને મુરખ મનુષ્ય ને, ત્રણ સુવે નિજ વાસ;
 મુઠુરે દિવસો, (૨) જે સુખ દુખ કેરા બ્યાંધ.
 વખત વેતરને સદા વરતવું. વીશ્ર ગવાય વધાર્થ;
 કરે નહીં નીંદા (૨) પ્રખ્યાત થતા શીર પટક.
 પ્રીત વછોયાં બહુ રાણાંને, વેર ધણા શીર ખટક.
 બનવા કાળે. (૨) ભુલિયું નહીં કંઈ કામ,
 કીર્તી કરા કોટ ચણાવે, હેએ રાખી હામ.
 નથી અમર દેહ, (૨) છે પાણીનો પરપોટો;
 પંચ ભૂતી તે આસ પતાવે, ખેત કરાવી ખાટો.

પૃથ્વીરાજ.— હુમરી ભેરવીની ચાલમાં. *

(મિંતો સેજરીયાં પેં ભુલી મારાદે કંગના.)

પ્રભુ ચલાય સો કરે એક પલમેં, જળની જગોપર સ્થળ જમાવે;
 પ્રભુ ચલાય સો કરે એક પલમેં. ટેક.
 જુડી બાજી બાજી જગત આ, દુઃખ રૂપ બાજી દિલમેંરે; પ્રભુ.
 પાપ પ્રલય કરે હું પરમેશ્વર, ઝાઝ ઉતારો ભવ જળમેંરે. પ્રભુ.
 એકલ બેલી અમને ઉગારો, શાંત કરો સૂક્ષ્મમેંરે; પ્રભુ.
 ભીખન શેવક ભાવ થકી કહે, રહું હું રથ કલમેંરે. પ્રભુ.

(પછી બસ છે)

પૃથ્વીરાજ—(નીરાશ થઈ)

(જુઓ જુઓ વીખે ભીડી હામ, ધનુષ છટાએ ધર્યુરે)

અરે સુણો શાણા સરદાર, ધરતીનો નથી કોઈ ધણીરે :

હવે લડવા થાઓ તૈયાર ઉતારો એતું અહીં પાણીરેટેક.

થયા વેન વીશ્વંભરનાથ, ધરતીં

સુરરાય હીરણ્યાક્ષનો સાથ. ધરતીં

બળરાયને વામનરાય; ધરતીં

માનધાતા મરી ગયો માંય. ધરતીં

જળધરને પરશુરામ. ધરતીં

જુવો લંકેશ્વરને રામ. ધરતીં

દુર્યોધનને અરજુન; ધરતીં

મોટા જોગી મહા મુંન. ધરતીં

મરવું છે એકજવાર, ધરતીં

શૂરા છુપે ન રણ મોઝાર. ધરતીં

પૃથ્વીરાજને હરાવી આંધી ગીઝની લઈ જઈ તેની આંખો ફેાડી
સો મણનો તવો ગળામાં નાંખી કેદમાં નાંખેછે પછીથી ચંદ બા-
દશાહને ખુશી કરી મળવા જાય છે અને પોતાના રાજતું મ્લેમ્લેને
હાથે મરણ ન થાય એટલા માટે બાદશાહને તેની બહાદુરીનાં વખા-
ણ કરી તવા લટકાવ્યા તે વીંધવાની રજ માગી પૃથ્વીરાજને
બોલાવ્યા પૃથ્વીરાજ આવીને બેઠા છે તેને હાથમાં બાણ આપ્યું
ચંદ—(પૃથ્વીરાજને) રાગ, ક્ષત્રી કલંકનો.

રામે માર્યો લંકેશ્વર રાય, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.
શીવે મારો ત્રીપુરાશુર ત્યાંય, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.
વીંધ્યો લક્ષ્મણે ભમર તરણ, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.
શીશ કર્ણનું છેદ્યું અરજુન, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.
માટે સુક ન ચોટ ચહુવાણ, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.
મોટો તવો આપું એધાણ, તે બાણ તમે હાથે ધર્યુરે.

હાહુરો.

ચાર વંશ ચોવીશ ગજ, અંગુલ અષ્ટ પ્રમાન;

એતેપર સુલતાન હે, મત ચુકે ચહુવાણુ.

શાહબુદ્દીન—રંગ હે રંગ હે પૃથ્વીરાજ ચહુવાન તેરી બા-
હાહુરીકું તેરા ખોત શુરાતન જ્ઞેનેકે બાસ્તે ઉમેદ હે.
(ખીજા તવા એક તરફ મુંકી દઈ મોટા તવાને)
શાહબુદ્દીનનો અવાજ સાંભળી તીર ફેંકતાં શાહબુદ્દીન
ગમડી પડ્યો પછી અંદ તથા પૃથ્વીરાજ પણ પોતાના
ગળામાં તલવાર ફેરવી દેછે.

પ્રવેશ સોળમો.

પૃથ્વીરાજ અને અંદ પડવાની ખમ્બર સાંભળી દીક્ષીમાં
પોતાના માણસો.

મરશીઓ.

હાય હાયરે, દીક્ષીનો દીનકર આથમ્યો;

દીક્ષીનો દીનકર આથમ્યો;

શોક દીક્ષે અતી જાય નહીં શમ્યોરે.

હાય.

પરદેશે પંખી ઉડી ગયું, તેને ખેડાતું વૃક્ષ સુંતું થયું;

જેમ પાણીનું પુર જાએ વહ્યુંરે.

હાય હાયરે.

મધ્ય દરીયામાં નૌકા ડુબી ગયું, ધન દોલત સર્વ હરી ગયું;

ધીક જીવતર ઝેર આજે થયુંરે.

હાય હાયરે.

એણે કૈક રાજને હરાવ્યા, ફરી દુશ્મન સામે ન ફાવ્યા;

સુખ આપીને સ્વર્ગ સીધાવ્યારે.

હાય હાયરે.

બંડખારને બાંધી માર્યા, સાતવાર શાહબુદ્દીન હાર્યા;
લીખન ભરત ભુમીએ સંભાર્યારે. હાય હાયરે.

પ્રવેશ સતરંગો.

સચોમતા સતી થાય છે. રાગ આશાવરી જોગીયા.

માઠ્યું ને મારા કીસમતમાં, જોજી જાન્યું આવાર;
પ્રાણનાથ વિના આ પૃથ્વી, સુનો છે સંસાર.
માર્ગ દેતું ધરતી માતા, શમાવું આ શરીર;
ધમ્યું સોનું ધુળ મળીયું સંકટ મારે શીર.
હીંદ રંડણો શાણી શહીયર, દીક્ષી જો દીલદાર;
અરત થયો આ સુખનો સુરજ, અરે સખી આવાર.
બવસાગરની ભારી નદીયાં, જુલતું મારું ઝાઝ;
અધવચ નાવ કુબાળ્યું ઈશ્વર, ખુરી કરી તે આજ.
સતી થાવું સરવે દેખો, છુટા મેલી કેશ;
શંકર તુજને શીશ નમાવું, લીખન હું હમેશ.

સમાપ્ત.

દોહરો ગ્રંથકર્તા વિશે.

મા ખી શ હો દરથી વસું, પ્રાચીન ગામ સીહોર;
ર સ્વા વ ર હેમ કુટુંબની, ગૌતમ શીવ ધનધોર.
સ્વ રા જી વા ત ઉદ્યોગતી, શંકર સે સંભાળ;
ત મ સી સ બધી તુટ હે, થાળે દિનદયાળ.

“ગુજરાત દેશનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ” — (અડસઠ પ્રશ્નોત્તર સહીત) આ ઇતિહાસ, ભાવનગર, મહુવા, ખોટાદ, વીગેરે કાઠીઆવાડ ઈલાકાની ધણીજ નીશાળોમાં ચાલુ થ-એલો છે. અને તે ત્રીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ધણેજ હિપયોગી થઈ પડેલ છે—નિશાળના મહેતાજીઓને વિશ્વપ્તી કે આ ઇતિહાસ વાંચી સ્ફુલ્લમાં ચલાવવા લાયક હોય તો ચલાવવો. કાંઈ સુધારો કરવા ધ્યાન પોચે તો અમને લખવું. એટલે બીજી આવૃત્તીમાં ફેરફાર કરવામાં આવે અઢી ફરમાની બુકની કીંમત ફક્ત એક આનો.

“ ભાવનગર શહેરની રચના ” — આ બુક વાંચવાથી ભાવનગરથી અજાણ્યા લોકો માહિતગાર થઈ શકશે. આ શહેરની શોભા, મૂખ્ય ખાતાઓ, અને ગોઠીલ રાજ્ય-ઓના ઉત્તરોત્તર નામ ભાવનગર કઈ શાલમાં અને કેવી રીતે વસ્યું, વીગેરે નાટકના અને પીંગળના રાગમાં રચેલ છે. કીંમત એક આનો.

“ વીજછી વિલાપ ” (અને સુરત શહેરની બચકર આગનો ચિતાર) આ બંને વીગત એક પુસ્તકની અંદર સમાવેશ કરેલ છે. આ બુક નાટકો, અને પીંગળના રાગો-થી ભરપુર છે. વીજછી સ્ટીમર ડુબી જવાથી લોકોમાં પ્રસ-રેલો વિલાપ, તથા સ્ટીમર ડુબતી વખતનો કલ્પિત ચિતાર આપેલો છે. સુરતમાં મોટી આગ લાગવાથી લાંબી વસ્તીનો મળરાટ અને લોકોની સ્થિતીનું ખરૂં ધ્યાન આ પુસ્તક અંદર આપેલું છે. આ પુસ્તક વાંચો અને માહિતગારી લ્યો.

કીંમત સવા આનો.

“પૃથુરાજ વહુહાળના નાટકના ગાયને.”—

(ખીજ આટલી) આ ઈતિહાસીક દ્રશ્યોત્તર પ્રસિદ્ધ છે. ધણાજ જિમદા રાગ રાગણીથી બરપુર છે વાંચો અને ખરા સૂરતથી સ્વદેશ સેવા પૃથુરાજ માફક બળવો. કીંમત બે આના.

સ્ત્રી ચરીત્રનું હાસ્યકારક ફારસ—વાંચો અને સ્ત્રીના ચરિત્રથી સાવધ થાવ. કીંમત ડાઠ આનો.

“ઊપલી તમામ ચોપડીઓનું ટપાલ ખર્ચ અરધો આનો ન્યાદે સમજવો.”

તે સિવાય અમારી દુકાનેથી ડીપોની, ગુજરાતી, પે-હેલીથી તે સાતમી સૂધી; તથા તે તમામના સુદ્ધ ગુજરાતી અર્થો.. તે સિવાય રાયલ બુકો. વાર્તાઓ, કીસ્સા; વૈદકના ઘણાંજ સારા અને કિંમતી પુસ્તકો, કાયદાઓ, અને નાટકો; વીજેરે અંગ્રેજી; ગુજરાતી; અને સંસ્કૃત; અને પર-ત્રીઅન બુકો અમારી દુકાનેથી સસ્તી કીંમતે મળશે.

તે સિવાય તરેહ તરેહની ટોપીઓ—જેવી કે જરી-કામની, કાશ્મેરી, મખમલની, રેશમ કામની, દીલીની, સુરતી સાચી તથા ખોટી. સંચાના શુશોભીત બખીઆની વીજેરે ઘણીજ જાતની સસ્તી અને સારી મળશે.

ખરીદ કરનાર સાહેબોએ મનીઆરડરથી ત્રાણાં મોકલવા અગર વેલ્યુબેબલ પારસલથી મંગાવશે તો મોકલીશું. પત્રદારાએ ખુલાસો કરવો. નાટપેટ પત્ર લીધામાં આવશે નહીં.

(સહી.) બુકસેલર. પ્રાણજીવન હરમણ.

ભાવનગર—નવી કાપડ બજાર.

